

# Modifiye Morisky Ölçeğinin Türkçe Geçerlilik Güvenilirlik Çalışması

## Reliability And Validity Of Turkish Version Of Modified Morisky Scale

Uzm. Dr. Bekir Vural<sup>1</sup>, Uzm. Dr. Özgür Teberru Acar<sup>1</sup>, Doç. Dr. Pınar Topsever<sup>2</sup>, Doç. Dr. T.Müge Filiz<sup>1</sup>  
Kocaeli Üniversitesi Tıp Fakültesi, Kocaeli<sup>1</sup>, Acıbadem Üniversitesi Tıp Fakültesi, İstanbul<sup>2</sup>

### Özet

**Giriş ve amaç:** Kronik hastalıkların uzun süreli tedavisinde yetersiz bağlılık ilaçların hastalara sağlayabileceği faydanın elde edilememesinin en sık nedenidir. 1980'lerin ortalarında Morisky ve arkadaşları tarafından antihipertansif ilaç tedavisine bağlılığı değerlendirmede 4 soruluk bir anket geliştirilmiş olup bu anketle ilgili pek çok geçerlilik çalışmaları yapılmış, iyi psikometrik özellikleri olduğu gösterilmiştir. Bağımsız araştırmacılar tarafından diğer kronik hastalıklar içinde uygulanan bu ankette daha sonrasında bazı eksiklikler saptanmış ve 2 yeni soru ilavesiyle ModifiyeMorisky Ölçeği geliştirilmiştir. Bu çalışmanın amacı ModifiyeMorisky Ölçeğini Türkçe'ye uyarlamaktır.

**Yöntem:** Üç araştırmacı tarafından ayrı ayrı Türkçe'ye çevrilen orijinal ModifiyeMorisky Ölçeği'nin ikinci sorusunun Türkçe çevirisinin net olarak anlaşılmadığı saptandı ve negatif olan soru pozitifçe çevrildi. Üzerinde uzlaşılan Türkçe metin bağımsız bir profesyonel çevirmen tarafından İngilizceye tekrar çevrildi ve oluşan İngilizce metin ile orijinal metin arasında fark olmadığına karar verildi. Sonuçta 6 sorudan oluşan Türkçe Mo-

### Summary

**Introduction and aim:** Nonadherence to medications is a common factor that prevents patients from achieving the full therapeutic benefit of their therapies. In the mid-1980s, Morisky and colleagues developed a brief questionnaire to aid practitioners in prospectively predicting adherence with anti-hypertensive medications. Subsequently, the instrument was validated in a number of studies and demonstrated to have good psychometric properties. Independent researchers have further expanded the application of this instrument to other chronic diseases and they noted several potential deficiencies. After all, two new questions were added to create the Modified Morisky Scale. The aim of this study is to translate and validate the Modified Morisky Scale to Turkish.

**Method:** Modified Morisky Scale was translated into Turkish version individually by three researchers, and it's determined that Modified Morisky Scale's Turkish translation of second question was not understood properly. So we changed the second question from negative to positive. The Turkish text was translated into English by a professional

difiye Morisky Ölçeği'nin son hali ortaya çıktı. Kocaeli Üniversitesi Değirmendere Aile Hekimliği Polikliniği'ne başvuran kronik hastalığı olan ve en az 6 aydır ilaç kullanan 35 ardışık hastaya ölçek 1 hafta ara ile öntest/sontest olarak iki kez uygulandı.

**Bulgular:** Katılımcıların 23'ü kadın, 12'si erkek olup yaş ortalamaları 61,91( $\pm$ SD 9,75) yaş idi. Öntest ve sontest sorularına verilen yanıtlarda istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı saptandı ( $p>0,05$ ).

**Tartışma ve Sonuç:** Çalışmamızda; Türkçe Modifiye Morisky Ölçeğinin kısa, kolay uygulanabilir, motivasyon ve bilgi düzeyini ayrı ayrı değerlendirebilen güvenilir bir test olduğu saptanmış olup birinci basamakta kronik hastalıklarda uzun süreli ilaç tedavisine bağlılığı değerlendirmede kullanılmasının yararlı olacağı sonucuna varılmıştır.

**Anahtar Kelimeler:** Modifiye Morisky Ölçeği, Türkçe, Geçerlilik, Güvenilirlik.

translator. There were no difference between the translated version and the original one. The final version of the Turkish Modified Morisky Scale consisting of six questions was emerged in thirty five sequential patients with chronic illnesses, who were applied to Kocaeli University Değirmendere Family Medicine Polyclinics. The patients were using medicines at least six months and they were executed the scale as pretest/ posttest with one week interval.

**Results:** 23 women, 12 men participants' ages means were 61,91( $=$ SD 9,75). Between pretest and posttest there were statistically no significant difference. ( $p>0,05$ )

**Discussion and Conclusion:** Turkish Modified Morisky Scale is short, easy, practical, which can appraise individually motivation and level of the knowledge and confidential test. It's concluded that it would be useful to assess adherence to long term pharmacological treatment of chronic illnesses in primary care.

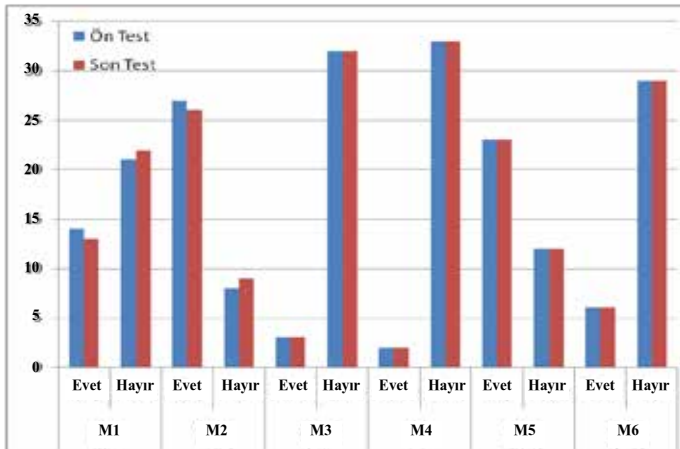
**Key Word:** Modified Morisky Scale, Turkish, Validity Reliability

## Genel Bilgiler

Kronik hastalıkların uzun süreli tedavisinde yetersiz bağlılık, dünya çapında çok büyük ve artmakta olan bir sorundur. Yetersiz bağlılık, ilaçların hastalara sağlayabileceği faydanın elde edilememesinin en sık nedenidir. Bu durum hastalığın tıbbi ve psikososyal komplikasyonlarına yol açmakta, hastanın yaşam kalitesini düşürmekte, ilaca karşı direnç geliştirme ihtimalini artırmakta ve sağlık için ayrılan kaynakların boşa harcanmasına neden olmaktadır<sup>1</sup>. 1980'lerin ortalarında Morisky ve arkadaşları antihipertansif ilaç tedavisine bağlılığı değerlendirmede aile hekimlerine yardımcı olmak üzere dört soruluk bir anket geliştirmişlerdir.<sup>2</sup> Sonrasında, bu anketle ilgili pek çok geçerlilik çalışması yapılmış ve iyi psikometrik özellikleri olduğu gösterilmiştir. Bağımsız araştırmacılar bu anketi Diyabet, KOAH ve HIV enfeksiyonu gibi kronik hastalıklar içinde uygulamışlardır<sup>3</sup>.<sup>11</sup> "Case Management Adherence Guideline-1" (CMAG-1) kılavuzuna göre orijinal Morisky ölçeğinin uygulamaları sırasında bazı eksiklikler saptanmıştır. Özellikle orijinal Morisky ölçeği ilaç kullanma alışkanlıkları hakkında yeterli bilgi vermesine rağmen kronik hastalıkların uzun süreli tedavileri sırasında ilaç kullanımının sürekliliği hakkında yetersiz görülmüştür. Ek olarak anket hastaların bilgi ve motivasyon düzeylerini sınıflandırmak üzere düzenlenmemiştir<sup>12</sup>. Sonuç olarak iki yeni soru ilavesiyle Modifiye Morisky Ölçeği geliştirilmiştir. Bu çalışmanın amacı tedaviye bağlılığı birinci basamakta değerlendirmek üzere geliştirilen Modifiye Morisky Ölçeğini Türkçe'ye uyarlamaktır.

## Yöntem

Orijinal Modifiye Morisky Ölçeği üç araştırmacı tara-



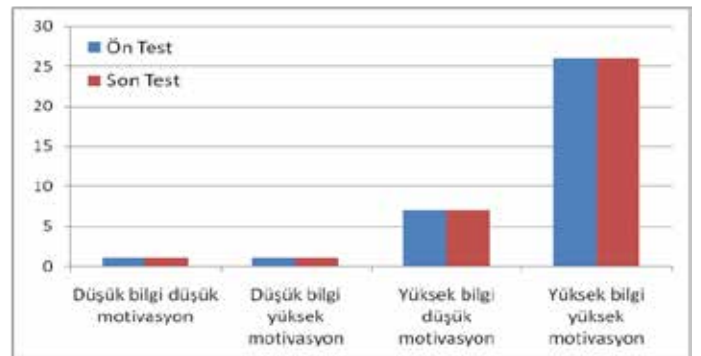
Şekil 1. Modifiye Morisky Ölçeği öntest sontest sonuçları

findan ayrı ayrı Türkçe'ye çevrildi. Çeviri sonrasında uzlaşma toplantısı yapıldı. Toplantı sırasında ölçeğin ikinci sorusunun Türkçe çevirisinin net olarak anlaşılmadığı saptandı ve negatif olan soru pozitifçe çevrildi. Uzlaşılan Türkçe metin bağımsız bir profesyonel çevirmen tarafından İngilizceye çevrildi. Geri çeviri ile oluşan İngilizce metin ve orijinal metin araştırmacılar tarafından anlam ve anlaşılabilirlik açısından karşılaştırıldı ve aralarında fark olmadığına karar verildi. Sonuçta araştırmacıların üzerinde uzlaştıkları ve geri çeviri ile doğruluğu gösterilmiş olan Türkçe Modifiye Morisky Ölçeği'nin son hali ortaya çıktı. Anket 6 sorudan oluşmaktaydı (Ek 1).

Sorular Evet/Hayır olarak yanıtlanmış olup değerlendirilmedi; 2 ve 5. Sorularda evet 1 puan, hayır 0 puan; diğer sorularda evet 0 puan, hayır 1 puandır. 1,2 ve 6. sorulardan hastanın aldığı toplam puan 0 veya 1 ise düşük motivasyon düzeyini, >1 ise yüksek motivasyon düzeyini göstermektedir. 3,4 ve 5. sorulardan aldığı toplam puan 0 veya 1 ise düşük bilgi düzeyini, >1 ise yüksek bilgi düzeyini göstermektedir. Kocaeli Üniversitesi Değirmendere Aile Hekimliği Polikliniği'ne başvuran kronik hastalığı olan ve en az 6 aydır ilaç kullanan 35 ardışık hastaya ölçek bir hafta ara ile öntest/sontest olarak iki kez uygulandı.

## Bulgular

Katılımcıların 23'ü kadın, 12'si erkekti. Yaş ortalamaları 61,91 ( $\pm$ SD 9,75) idi. Veriler SPSS 15.0 bilgisayar programıyla istatistiksel olarak değerlendirildi. Modifiye Morisky Ölçeği'nin Türkçeye çevirisinin öntest ve sontest sorularının herbiri Wilcoxon Signed Ranks Testi ile değerlendirildi. Öntest ve sontest sorularında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı saptandı ( $p>0,05$ ) (Şekil 1-2).



Şekil 2. Modifiye Morisky Ölçeği öntest sontest kadranları

**Sonuç**

Türkçe Modifiye Morisky Ölçeğinin kısa, kolay uygulanabilir, motivasyon ve bilgi düzeyini ayrı ayrı değerlendirebilen güvenilir bir test olduğu saptandı. Türkçe Mo-

difiye Morisky Ölçeğini 1.basamakta kronik hastalıklarda uzun süreli ilaç tedavisine bağlılığı değerlendirmede kullanılması öneriyoruz.

**EK 1. Türkçe Modifiye Morisky Ölçeği Anket Soruları**

1. İlacınızı/ilaçlarınızı almayı unuttuğunuz olur mu?  
 Evet  Hayır
2. İlacınızı/ilaçlarınızı zamanında almaya dikkat eder misiniz?  
 Evet  Hayır
3. Kendinizi iyi hissettiğinizde ilaçlarınızı almayı bıraktığınız oldu mu?  
 Evet  Hayır
4. Bazen kendinizi kötü hissettiğinizde bunun ilaca bağlı olduğunu düşünüp ilacı almayı kestiğiniz oldu mu?  
 Evet  Hayır
5. İlaç almanızın uzun dönem yararlarını biliyor musunuz?  
 Evet  Hayır
6. Bazen zamanı geldiği halde ilaçlarınızı yazdırmayı unuttuğunuz oluyor mu?  
 Evet  Hayır

**Kaynaklar**

1. Sabaté E, WHO Adherence to Long Term Therapies Project, Global Adherence Interdisciplinary Network, World Health Organization. Dept. of Management of Noncommunicable Diseases. Adherence to long-term therapies : evidence for action. Geneva: World Health Organization; 2003.
2. Morisky DE, Green LW, Levine DM. Concurrent and predictive validity of a self-reported measure of medication adherence. Med Care. 1986 Jan;24(1):67-74.
3. Knobel H, Alonso J, Casado JL, Collazos J, Gonzalez J, Ruiz I, et al. Validation of a simplified medication adherence questionnaire in a large cohort of HIV-infected patients: the GEEMA Study. AIDS. 2002 Mar 8;16(4):605-613.
4. Gregoire JP, Moisan J, Guibert R, Ciampi A, Milot A, Gaudet M, et al. Determinants of discontinuation of new courses of antihypertensive medications. J Clin Epidemiol. 2002 Jul;55(7):728-735.
5. Ren XS, Kazis LE, Lee A, Zhang H, Miller DR. Identifying patient and physician characteristics that affect compliance with antihypertensive medications. J Clin Pharm Ther. 2002 Feb;27(1):47-56.
6. Matthees BJ, Anantachoti P, Kreitzer MJ, Savik K, Hertz MI, Gross CR. Use of complementary therapies, adherence, and quality of life in lung transplant recipients. Heart Lung. 2001 Jul-Aug;30(4):258-268.
7. Pratt RJ, Robinson N, Loveday HP, Pellowe CM, Franks PJ, Hankins M, et al. Adherence to antiretroviral therapy: appropriate use of self-reporting in clinical practice. HIV Clin Trials. 2001 Mar-Apr;2(2):146-159.
8. Gao X, Nau DP. Congruence of three self-report measures of medication adherence among HIV patients. Ann Pharmacother. 2000 Oct;34(10):1117-1122.
9. Sen SS, Thomas J, 3rd. Assessment of a patient-based pharmaceutical caress scale. Am J Health Syst Pharm. 2000 Sep 1;57(17):1592-1598.
10. Miller NH. Compliance with treatment regimens in chronic asymptomatic diseases. Am J Med. 1997 Feb 17;102(2A):43-49.
11. Simpson SH, Johnson JA, Farris KB, Tsuyuki RT. Development and validation of a survey to assess barriers to drug use in patients with chronic heart failure. Pharmacotherapy. 2002 Sep;22(9):1163-1172.
12. Case Management Adherence Guideline. June 2006:162.